

Overtreding Bruyninckx-richtlijnen niet in strijd met art. 46 Advocatenwet

Citation for published version (APA):

Spronken, T. (1997). Overtreding Bruyninckx-richtlijnen niet in strijd met art. 46 Advocatenwet. *Delikt en Delinkwent*, 27(10), 1064-1066.

Document status and date:

Published: 01/01/1997

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Advocatuur

Overtreding Bruyninckx-richtlijnen niet in strijd met art. 46 Advocatenwet

In de vorige rubriek is melding gemaakt van het feit dat Mr. G. Spong de landelijk deken heeft gemeld dat hij in een bepaalde strafzaak in strijd met de recente richtlijnen ter voorkoming van betrokkenheid van advocaten bij criminele handelingen een voorschot van f 125 000 contant in ontvangst heeft genomen om een uitspraak aan de tuchtrechter te ontlokken (DD 27 (1997), p. 708). Wij beloofden u op de hoogte te houden van het vervolg. Nu, mr. Spong wordt niet vervolgd, althans niet voor de tuchtrechter (zie ook Nieuwsbrief Strafrecht nr. 2, 5 november 1997).

In artikel 6 van de richtlijnen, ook wel de Bruyninckx-richtlijnen genoemd, wordt bepaald dat een advocaat in principe alleen girale betaling van zijn honorarium mag accepteren en slechts in uitzonderingsgevallen contante betaling tot een maximum van f 25 000 per zaak. Beperking van contante betaling van advocatenhonoraria is een middel waarmee de NOvA tracht om betrokkenheid van advocaten bij illegale activiteiten te voorkomen. Indien relatief grote sommen geld cash worden betaald, moet er immers onmiddellijk argwaan ontstaan over de herkomst van dat geld. Artikel 6 van de richtlijnen is tot stand gekomen in samenspraak met het OM, dat heeft toegezegd grote terughoudendheid te zullen betrachten ten aanzien van de vervolging van een advocaat wegens schuldheiling, indien deze zich aan de richtlijnen houdt, ook al kan de advo-

caat vermoeden dat het geld afkomstig is uit misdrijf.

Aan deze afspraak ligt een uit oogpunt van beroepsethiek dubieuze deal met het OM ten grondslag: accepteren van besmet geld mag, mits de cliënt maar giraal betaalt. De Algemene Raad van de NOvA heeft dit blijkens de toelichting op de koop toegenomen. Daarin wordt vermeld: 'Het lijkt tegenstrijdig te bepalen dat de advocaat gelden waarvan hij kan vermoeden dat deze besmet zijn mag aannemen ter honorering van zijn werkzaamheden en vervolgens via deze regel de cliënt te verplichten het honorarium giraal te betalen, zodat deze zich kan blootstellen aan een melding in het kader van de wet MOT (in geval van een 'ongebruikelijke' transactie van meer dan f 25 000) en aldus zichzelf kan belasten. Ondanks het principiële bezwaar meende de Algemene Raad tot deze keuze te moeten komen' (Advocatenblad 1995, p. 814).

Mr. Spong heeft de Algemene Raad verzocht art. 6 van de richtlijnen te wijzigen, omdat deze bepaling zich niet verdraagt met de geheimhoudingsplicht van de advocaat en in strijd is met het vermoeden van onschuld, dat ook de advocaat ten opzichte van zijn cliënt in acht moet nemen. Het principiële bezwaar tegen art. 6 van de richtlijn is dat eenieder die zich tot een advocaat wendt recht heeft op geheimhouding. Zelfs het blote feit dat iemand zich tot een advocaat heeft gewend valt onder deze geheimhoudingsplicht (zie College van Beroep voor het Bedrijfsleven d.d. 23 april 1996, Advocatenblad 1996, p. 570 e.v.). Indien de advocaat van zijn cliënt vergt giraal te betalen, dan verplicht hij de cliënt (of een derde die zich namens de

cliënt tot hem wendt) zijn identiteit bekend te maken. Een advocaat die aan een rechtzoekende bijstand verleent kan dus in een moeilijk parket komen te verkeren als de cliënt (of een derde) alleen maar contant wil betalen omdat hij niet wil dat zijn identiteit bekend wordt. Ook derden kunnen er belang bij hebben dat hun identiteit niet bekend wordt, bijvoorbeeld als het gaat om betaling voor een cliënt die verdacht wordt van deelneming aan een criminele organisatie. Zij stellen zich door girale betaling bloot aan de kans ook verdacht te worden van deelneming aan een criminele organisatie en aan strafrechtelijke vervolging. Bovendien kan inzicht in de omvang van het betalingsverkeer van een cliënt worden betrokken in een vordering tot ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel ex art. 36e Sr en in het strafrechtelijk financieel onderzoek ex art. 126 Sv. De advocaat die zich aan de richtlijn houdt, heft in feite via een omweg zijn geheimhoudingsplicht op in ruil voor het relatief veilig kunnen accepteren van besmet geld als honorarium. Daarnaast loopt hij de aanmerkelijke kans dat hij de cliënt dwingt belastend materiaal tegen zichzelf te leveren, hetgeen in strijd is met het nemo tenetur-beginsel.

De Algemene Raad ziet in de argumentatie van mr. Spong geen aanleiding de richtlijn te wijzigen en heeft de deken in het arrondissement Den Haag op de hoogte gesteld van de opzettelijke overtreding door mr. Spong. Aanvankelijk is de Haagse Dekan van mening dat de zaak dient te worden voorgelegd aan de tuchtrechter, opdat terzake van de nog vrij nieuwe richtlijn jurisprudentie kan worden ontwikkeld, waar de balie in

zijn geheel zijn voordeel mee kan doen. Maar na een onderzoek te hebben ingesteld naar de totstandkoming van de richtlijnen, ziet de Raad van Toezicht ervan af een ambtshalve klacht tegen mr. Spong in te dienen op grond van de overtreding van de richtlijn. De Raad is van mening dat de contante betaling van het voorschot daar op zichzelf geen aanleiding toe vormt. 'De advocaat die handelt conform art. 6 lid 2 van de richtlijnen is in beginsel gevrijwaard van een vervolging wegens schuldheiling. Een advocaat die daarmee in strijd handelt, mist deze bescherming, maar handelt niet persé in strijd met de norm van artikel 46 Advocatenwet' (enig handelen of nalaten in strijd met de zorg die de advocaat behoort te betrachten ten opzichte van degenen wier belangen hij als zodanig behartigt of enig handelen of nalaten dat een behoorlijk advocaat niet betaamt, alsmede inbreuken op de verordeningen van de orde).

Uit de reactie van de Haagse Raad van Toezicht blijkt dat met de Bruyninckx-richtlijn ten aanzien van de regeling omtrent betaling van honoraria alleen beoogd wordt de advocaat de vrijwaren van een mogelijke vervolging wegens schuldheiling. Het is ook moeilijk voor te stellen dat een advocaat zou handelen in strijd met de norm van artikel 46 Advocatenwet, alleen omdat hij contante betaling van zijn honorarium accepteert. Als de advocaat een reëel uurtarief in rekening brengt voor noodzakelijke rechtsbijstand dan kan het accepteren van contante betaling nooit tuchtrechtelijk laakbaar zijn. De advocaat heeft immers niet de taak justitie behulpzaam te zijn bij het opsporen van strafbare feiten. Cliënten te verplichten tot girale betaling is bovendien in

sommige situaties zelfs in strijd met de zorg die de advocaat behoort te betrachten ten opzichte van degenen wier belangen hij als zodanig behartigt. Intussen blijft het discutabel of een advocaat die voor rechtsbijstand een normaal honorarium in rekening brengt, wel als normadressaat van de helingsbepalingen moet worden beschouwd. Weliswaar is bij de laatste wetswijziging van de helingsbepalingen, in werking getreden op 1 februari 1992 (Stb. 520), de strafbaarheid van de advocaat niet uitgesloten, maar een vervolging van een advocaat op grond van deze bepaling wegens het accepteren van een - overigens correct - honorarium dat wellicht afkomstig is uit criminele bron heeft nog niet plaatsgevonden. Daarbij doen zich voor de advocaat nog meer problemen voor. In het geval dat de cliënt gedetineerd is kan de advocaat ongeacht het vermogen van de cliënt ambshalve worden toegevoegd. Maar in omvangrijke zaken kan van een advocaat moeilijk worden gevergd zijn werkzaamheden op basis van een toevoeging te verrichten, zeker als de cliënt wil betalen. Maar ook een toevoeging biedt niet altijd een oplossing voor een advocaat die zijn handen niet wil branden aan besmet geld. In het geval dat de cliënt niet in voorlopige hechtenis verblijft en uit welke bron dan ook vermogend is, kan er geen toevoeging worden aangevraagd, want het onvermeld laten van dit vermogen zou valsheid in geschrifte opleveren. De advocaat ondertekent immers de toevoegingsaanvraag en verklaart dat de daarin vermelde gegevens omtrent inkomen en vermogen juist zijn. Om in een dergelijk geval geheel pro deo op te treden lijkt teveel gevergd, zeker als de overheid (wel) gerech-

tigd is het wederrechtelijk verkregen voordeel naar hartelust te ontnemen.

Uitlatingen OM in proces tegen Johan V. onrechtmatig jegens advocaat mr. J. Rammelt

Rechtbank Den Haag 17 september 1997, rolnr. 97/973

Tijdens het requisitoir in het Octopus-proces in januari 1997 hebben de officieren van justitie Teeven en Witteveen mr. Rammelt, de raadsman van de kroongetuige Karman, tot 'consigliere' bestempeld. Hij zou zich te buiten zijn gegaan aan verkeerde belangenbehartiging, op grond waarvan Karman tijdens de onderhandelingen met het OM over zijn positie als kroongetuige rechtsbijstand had moeten ontberen. De suggestie werd gewekt dat Rammelt in dienst zou zijn bij de drugsmafia.

De rechtbank heeft op vordering van Rammelt een verklaring voor recht gegeven, dat de officieren van justitie jegens Rammelt onrechtmatig hebben gehandeld en ten onrechte de goede naam van Rammelt als raadsman in strafzaken hebben aangetast. De rechtbank overweegt daartoe dat de Staat heeft toegegeven dat naar de juistheid van de feiten, op grond waarvan Rammelt is beschuldigd, in het geheel geen onderzoek is ingesteld. Het gegeven dat Rammelt voorkwam in de organiser van Johan V. acht de rechtbank onvoldoende rechtvaardiging voor de door de officieren geuite verstrekkende verdachtmakingen. In deze organiser kwamen ook de namen van minstens dertien andere, deels zeer gerenomeerde, strafpleiters voor. Ook de conclusie dat Rammelt informatie zou hebben verstrekt over de verblijfplaats van Karman, was voorbarig.